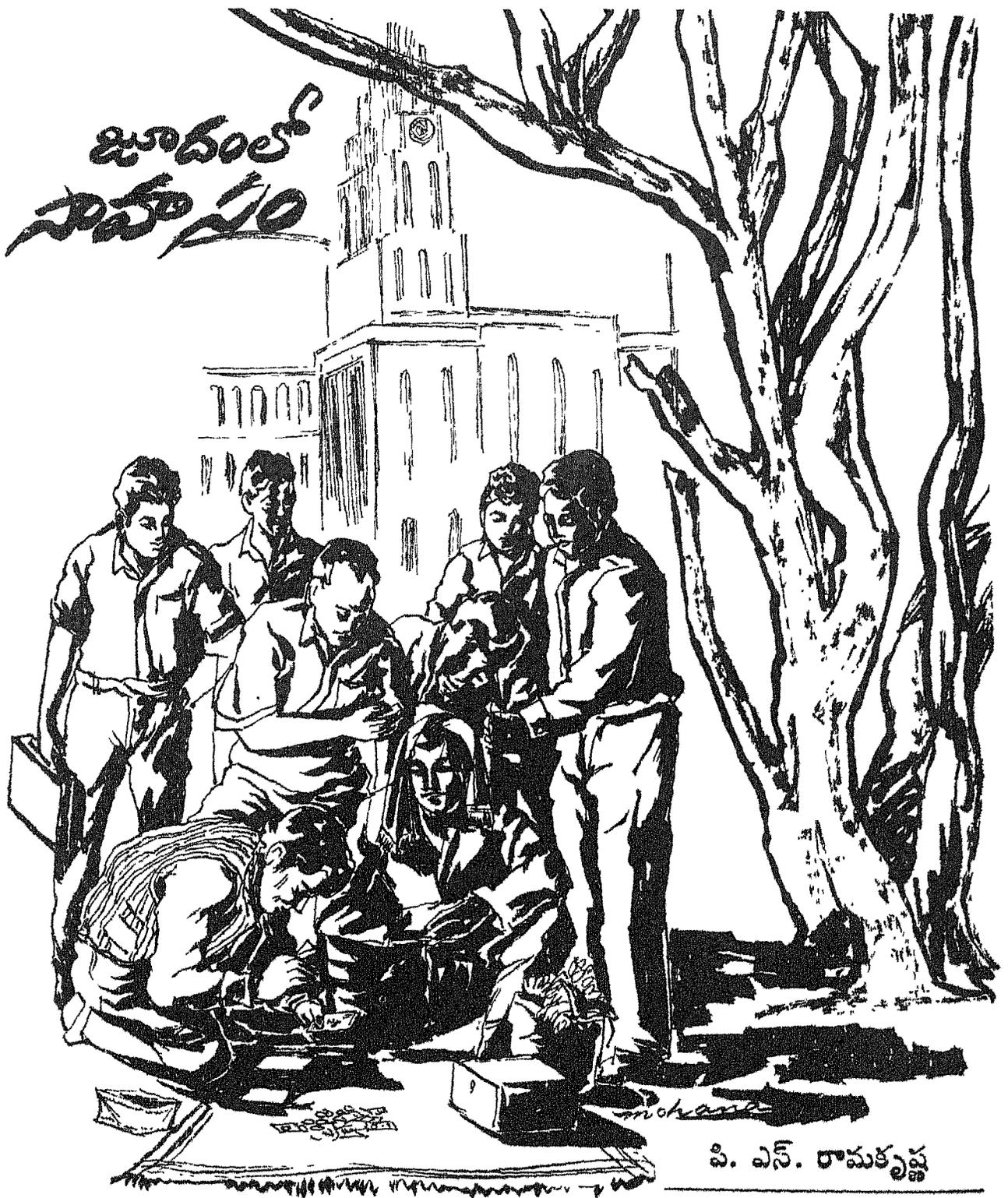

బౌద్ధం లో సామాజిక

పి. ఎన్. రామకృష్ణ

బౌద్ధం లో ఎక్స్ ప్రెస్ తో సంబంధంగా ఎనిమిదింటికి పేరింగ్ దాదాపు స్టేషన్ లోని బయలుదేరింది. బండిలో అంతా తెగ రద్దీగా ఉంది. నాకు బూటయర్ కంపార్ట్ మెంట్ లో తెచ్చి దొరకబట్టకాని, లేకపోతే చాలా బాధపడిపోదును.

బహుశా ఇది ఆఖరుసారి కానప్పుడు, ఇప్పట్లో బౌద్ధం లో వెళ్లడం. లేకపోతే ప్రాజెక్టు అయిపోయే

రోజుల హిందుస్థాన్ ఏరోనాటిక్స్ వాళ్ళు, ఖర్చులిచ్చి ఇంటర్వ్యూకు పేలిస్తే మధ్యలో వచ్చి వెళ్లటం పడుతుంది. హైదరాబాదు స్టేషనులో తెలుగు ప్రతికలు నాలుగు కొన్నాడు. ఫరహాదేవు. ఇవన్నీ చదివి పడుకుంటే బాగా తెల్లవారేదాకా నిద్రపోవచ్చు. మామూలుగా ఎప్పుడూ లేటుకాని బండి ఇవాళ కొద్దిగా లేటుగా నడుస్తున్నది. రోండ్ లు చచ్చేటప్పటికీ తొమ్మిదిన్నర

దాటింది. అంటే దాదాపు గంట తేటన్నమాట. ఈ లెక్కన దాదర్ వెళ్లటప్పటికీ మూడున్నర గంటలు. కళ్యాణ్ లో దిగేటట్లయితే రెండు గంటలు. నేనేమో కళ్యాణ్, దాదర్ ల మధ్య ఉన్న ఒక చిన్న స్టేషన్ నిక్రొలి వెళ్లాలి. ఈ ఎక్స్ ప్రెస్ ప్రైయిమ్ అక్కడ ఆగదు. కళ్యాణ్ లో దిగి ముందుకో, దాదర్ లో దిగి వెనక్కో, రోకల్ ఎలక్ట్రిక్ ప్రైయిమ్ లో వెళ్లాలి. కళ్యాణ్ లో దిగినా, దాదర్ లో దిగినా అది

అలోచిస్తున్నాను. కళ్యాణ్ లో దిగితే కొద్దిగా పైము కలిపివస్తుంది. అది నమ్మకంలేదు. కళ్యాణ్ వచ్చే రోజుల్లో బ్రెయిన్ల సంఖ్య చాలా కొద్ది. అదృష్టం బాగుండకపోతే అరగంటపైగా అక్కడే గడవవలసి వస్తుంది. అయినా ఈ ఎండలో ఇన్స్టిట్యూట్ కు వెళ్ళాల్సివస్తుంది. దాద్రోలోదిగి క్లోక్ రూములో సామాను వడేసి, పార్టీ కాలినీలో చూ బంధువులింటిక వెళ్ళి మెల్లిగా పొయంత్రం పోస్టులు వెతలాను.

రైలు దాద్రోలో ఆగింది. సూట్ కేసు, చాండ్ బాగు పర్తి తాళం వేశాను. జేబులో డబ్బు చూసుకుంటే నాలుగురూపాయలుంది. ఎందుకైనా మంచిదని సూట్ కేసులోనించి ఇంకో పదిరూపాయలు తీసి జేబులో వేసుకుని, సూట్ కేసు తాళంవేసి దిగాను. సేదమీరాదికి వెళ్ళి క్లోక్ రూములో అవి వడేశాను.

మర్నీ ఇంకో ఆలోచన వచ్చింది, ఇప్పుడు పార్టీ కాలినీకి వెళ్ళటమనవద్దా అని. ఇంట్లో ఎవళ్ళైనా ఉంటారో ఉండరో? పిల్లలంతా అప్పేసులకు వెళ్ళేవాళ్ళే. అవిడ పరవకు అత్తయ్య అవుతుంది. సాధారణంగా ఇంటిదగ్గరే ఎవరోనో కబుర్లు చెప్పటానికి వెళ్ళుతుంది. అదిగాక ఇదివర కప్పుడు ఇల్లా ఇటువంటి పరిస్థితిలో వెళ్ళలేదు. అంటే మొన్న సెయిదటిసారి అప్పుమాట. మనవాడికి వెంకటేశ్వర స్వామి గుడికి వెళ్ళినస్తే? చాలా రోజులయింది వెళ్ళి. ఇప్పుడు వెళితే పరిచితుంది. మర్నీ తిరిగి వచ్చేటప్పటికి సాయంత్రం అవుతుంది. అప్పుడు మావార్లింటికి వెళ్ళవచ్చు.

నరసేని దాద్రో వెళ్ళేప్పు నడక మర్చించాను. సెంట్రల్ రైల్వే కు, వెస్టర్న్ రైల్వే దాద్రోలో స్టేషన్లు ఉన్నాయి. రెండూ పక్క పక్కనే ఉంటాయి. రెండింటిని కలిపి బ్రిడ్జిలు రెండుఉన్నాయి. బ్రిడ్జిమీద మామూలు గానే అస్సరకాల అమ్మకాలూ జరుగుతున్నాయి. వాటిని దాటుకుంటూపోతూ ఒకచోట చుట్టుకున్న అగాను. ఎవడో మూడుముక్కలతో జూదం అడస్తున్నాడు. డైమును రెండూ, అరకు రెండూ, ఇస్త్రీటూనూను. మూడుముక్కలూ మసా ఒడుపుగా అటూ ఇటూ మారుస్తున్నాడు. అవి బోర్లింటి పెడతాడు. మనం ఏ ముక్కమీదన్నా డబ్బు కడితే, అది ఇస్త్రీటూనయితే మనం ఎంత కట్టామో అంత వాడు తిరిగి ఇస్తాడు. తేకపోతే మన డబ్బు పోతుంది. నలుగురు నిలుచుని అడుతున్నారు. చూస్తూ విలబడ్డారు. ఇద్దరు ముగ్గురు డబ్బు కట్టుతూ, ఓడిపోతున్నారు. నాలుగోవాడు ఇస్త్రీటూను ముక్క పైకి తీసి దాని అంచు కొద్దిగా సరిపాడు. దానికి జూదగాడు తప్పకుండా అభ్యంతర పెడతాడనుకున్నాను. కాని వా డది గమనించినట్టే లేదు.

రెండుముక్కలయిద్దరు అను పెళ్ళి ఒడుపుగా విసిరాడు. అను ఎక్కడ వడ్డో నాకు తెలుస్తూనే ఉంది. చూస్తున్నవాళ్ళలో ఒకడు రెండు రూపాయలు కట్టాడు, రెండుమీద. ఏముంది? పోయింది. మర్నీ ముక్కల్ని విసిరాడు. తమూలు ఇంకోడు అనుమీద గూపాయి కట్టి గెలుచుకున్నాడు.

అట జోరుగా సాగుతుంది. ముక్క నలిపినవాడు అవతలవాడు ముక్కల్ని విసిరివెయ్యగానే, అను ఎక్కడ ఉందో వేలితో చూపెడుతునేఉన్నాడు, మిగతా వాళ్ళకు. వాకూ తెలుస్తూనేఉంది. అయినా చాలా మాట్లు అడుతున్న వాళ్ళ ముగ్గురూ రెండుమీదే పందెం కట్టి ఓడిపోతున్నారు. అడపాదడపా అనుమీద

కట్టి గెలుస్తున్నారు. వాలో ఆ కుట్టుకు వచ్చింది. తెలివిగా వందెకట్టి తేలికగా డబ్బు పోగోసుకుందామని జేబులోంచి పదిరూపాయల నోటు తీశాను. నాలుగైదు పార్టీల వరకూ అను ఎక్కడ పడుతుందో చూసుకుని అయిదోసారి పందెం కట్టాను, పదిరూపాయలూ. వాడు నవ్వుతూ ముక్క తిప్పి చూపించాడు. డైమును రెండు!

కళ్ళ తిరిగివెళ్ళింది! పక్కనున్న ముక్క నలిపిన వాడు "అరే! దానిమీద ఎండుకు కటా వు! ఈమాట వేసు చూపిస్తాను చూడు. వాదగ్గర డబ్బు లేదుకాని తేకపోతే పీళ్ళ దీవాలా తియించేవాళ్ళే!" అన్నాడు. నాకు నామీదే చాలా కోపం వచ్చింది, "ఎట్లా మోస పోయావా?" అని. ఇంకా జేబులో నాలుగురూపాయలు వచ్చాయి. రెండురూపాయలు తీసి మర్నీ కట్టాను. పోయింది. మర్నీ ఇంకో రూపాయి తీసి కట్టాను. గెలిచాను. మర్నీ రెండు రూపాయలు కట్టాను. మర్నీ గెలిచాను. ఆ నాలుగురూపాయలూ మర్నీ కట్టాను. డైమును రెండు వచ్చింది! జేబులో ఇంకా ఒక రూపాయి ఉంది. వాడు రూపాయంటే తక్కువ కట్టనివ్వడు. చాలాసేపు ఆ రూపాయి కట్టటమో వద్దా అని అలోచించాను. చివరికి డైర్యంవేసి కట్టాను. పోయింది. ఇంక జేబులో డబ్బులేవు. లేదని తెలిసినకూడా మర్నీ వెతికాను. పాంటు జేబులో ఎనిమిది నయాపైసలు ఉన్నాయి. హిప్ పాకెట్ లో ఏదో కాగితం రెపరెప తాడుతుంది. తీస్తే క్లోక్ రూమ్ లో ఇచ్చిన రసీదు. ఇప్పుడు మనవాడికి వెళ్ళటానికికూడా కలా ప్లాట్ ఫారమ్ టికెట్లు కొనడానికికూడా డబ్బులు లేవు. క్లోక్ రూమ్ లో సూట్ కేసులో డబ్బుందికాని, ఇప్పుడు అది బయటికి తీస్తే మర్నీ వాడు తీసుకుంటాడో లేదో. క్లోక్ రూమ్ లో ఉంది అరగంటకూడా కాలేదు. మనవాడికి వెళ్ళ దెలాగూ లేదు, అని దాద్రోలో సెంట్రల్ స్టేషన్ బయటికి వచ్చాను. ఆ పరిస్థితిలో పార్టీ కాంపీలో బంధువులింటికి వెళ్ళ బుద్ధికాలేదు. వెళ్ళినా ఎవరైనా ఉంటారో ఉండరో?

మాటుంగావేపు నడక సాగించాను. దోపలో ఆంధ్ర మహాభక్త పార్కు. అవ్వనించింది. కాసేపు పడుకుంటే చోయిగా ఉంటుందనిపించింది. నీడన ఉన్న బెంచీలన్నింటిమీద పడుకునిఉన్నారు. మర్నీ వచ్చేటప్పుడు చూద్దారే అనుకుని మాటుంగా స్టేషన్ కు వెళ్ళాను. తెలుగు ప్రతికలు కొత్తవి ఏవీ లేవు. ఉన్నా నా దగ్గర కొనూనికీ డబ్బు లేనప్పటి వేరే విషయం. వెనక్కి తిరిగి పార్కుకు వచ్చాను. ఓ వెల్లు సీడమాసి, ఒంటిన ఉన్నవి టెరికిన్ బట్టలే కాబట్టి పడుకున్నాను.

జరిగిన అవమానంతో కడుపు దహించుకుపోతున్నది. అకలికూడా వేస్తున్నది. చాలా దగ్గిర్లో ఉడిసి పోంటుంది. కాని ఏం లాభం! వెళ్ళి కడుపునిండా తిని మర్యాదగా "డబ్బులేవు. అడ్రస్ ఇస్తాను. రేపు వచ్చి డబ్బు లిస్తాను" అని వెళితే! వాడి కా వరన నవ్వుకపోతే చిగురాలవుతుంది. బలాజీలవాళ్ళ కూడా పది పైసలకు తక్కువకు తారు.

అల్లంత దూరంలో మడత పెట్టిన ఓ కాగితం కనపడ్డది. చూట్టూనికి వందరూపాయల నోట్లై ఉంది. ఇదివరకు చాలాసార్లు అనుకున్నాను, "వందరూపాయల నోట్లు నాకు రోడ్డుమీద ఎండుకు దొరకకూడదు!" అని. ఇప్పు డలాంటిది జరుగుతున్నదేమో? దగ్గరికి

వెళ్ళి చూశాను. నా కళ్ళ నేనే నమ్మలేకపోయాను. నిజంగా వందరూపాయల నోట్! మడత తీసి చూస్తే లోపల ఓ పదిరూపాయల నోట్, నాలుగు రూపాయ కాగితాలూ ఉన్నాయి. అన్నీ పాతనోట్లే. దొంగనోట్లయితే కొత్త గా ఉంటాయని విన్నాను. అంతలో నా ఆలోచన వేరొకవైపు పోయింది. ఇప్పుడు వెళ్ళి డైర్యంవేసి ఈ వందరూపాయల నోటు పందెం కడితే! వస్తే ఇంకో వంద వస్తాయి. పోతే ఇది పోతుంది. ఇది పోయినా, పద్నాలుగు రూపాయల సొమ్మునేను ఇందాక పోగొట్టుకున్న సొమ్ము—వాకు మిగులుతుంది. కాని వందరూపాయలు పోతాయేమోనన్న భయం పీకుతునేఉంది. అయినా అంతకంటే ఎక్కువగా ఆ జూదగాళ్ళి ఓడంచాలన్న సమ్మదలకూడా ఉంది. మర్నీ అలసటం చేస్తే నా డక్కడినించి వెళతాడేమో! గలగదా వెళ్ళాను. వా డింకా అక్కడే ఉన్నాడు.

ఎందుకైతా మంచిదని నాలుగుసార్లు మర్నీ చూశాను. నాలుగుసార్లు అను వేసు పసికట్టకలిగాను. అయిదోసారి డైర్యంగా వందనోటు కట్టాను. వాడు బిక్కుబిక్కుమంటూ ముక్క తిరగేశాడు. ఆసే! "జరిగిందిరా ఏకు శాస్త్రీ!" అనుకున్నాను. వాడి వేలితో చిక్కుగా ఉన్నాయి రూపాయనోట్లు. తీసి లెక్క పెట్టాడు. యాభై రెండు రూపాయనోట్లు, మూడు పదిదులూ, అయిదునోట్లూ ఉన్నాయి. మొత్తం ఎనభై ఏడు. ఇంకా జేబులో ఉన్నాయి తియ్య

మన్నాను. వాడిదగ్గర లేవు. "రేపు ఈ పైముకు రండి మిగతాది ఇస్తాను" అన్నాడు వాడు. "ఏడిశావు లేదోయి!" అనుకుని, వాడు ఇచ్చిన ఎనభై ఏడూ పుచ్చుకుని బయటపడ్డాను. కాళ్ళ నేనిమీద అనటం లేదు. తేలిపోతున్నాయి. సర్కిల్లో జ్యోతికి వెళ్ళి కడుపు నిండా తిండామని నిశ్చయించుకున్నాను. హాళాత్తుగా పెద్ద వాల్యూములో ఎక్కడినుంచో పాట వివనపడ్డది.

కళ్ళ సులునుకుంటూ లేచాను. మహానభ అవరణలో ఏదో మలయాళీ సంఘం ఉత్సవాలు జరుగుతున్నాయి. వాళ్ళు హిందీ పాటలు వేస్తున్నారు. నవ్వు మేల్కొలిపింది వాళ్ళ పాట. కమ్మని కల ధ్వంసమై పోయింది. "జ్యోతిలో టిఫిన్ చేసిన తరవాత మెళుకువ రాకూడదూ!" అనుకున్నాను.

తరవాత జరిగింది చాలా కొద్ది. అచార సాయంత్రం వల్ల బడేదాకా పార్కులోనే ఉండి క్లోక్ రూమ్ కు వెళ్ళి సామాను విడిపించి, సూట్ కేసులోంచి డబ్బు తీసుకున్నాను. మర్నీ సామాను రూమ్ లో వడెయ్యవచ్చా అంటే ఏకళ సున్నాడో ఒప్పుకున్నాడు. దాద్రోలో మావార్లింటికి వెళ్ళాను. ఆరోజు వాళ్ళు సినీమా ప్రాగ్రాం వేసుకున్నారు. స్పేర్ గా ఓ టికెట్లుంటున్న రమ్మన్నారు. వెళ్ళాను. నాకు ఇష్టమైన నలుడు ఉన్న సినీమా కాబట్టి మధ్యాహ్నం జరిగిందంతా మరచి పోయాను. ఇంటర్వోలో మాకు కొద్దిగా ముందు కూచుని కొద్దిగా గోల మేస్తున్న నలుగురు చూశాను. చూడటం రుచిపించింది. ఖాదగాడూ, మిగ్గు. సరిపిసాదూ, మిగతా అక్కడ అడుతున్న ఇద్దరొకటూ. అంతా తోడువంగలు.

ఆ తరవాత ఎప్పుడూ దాద్రో సెంట్రల్ నుంచి వెళ్ళేప్పు మా రెటప్పుడు ఆ బ్రిడ్జిమీదినించి వెళ్ళలేదు. రెండో బ్రిడ్జిమీదినించే మస్తా పోతూ వచ్చాను. నీజాని కదే బాగుంటుంది. ★